

Bác Hồ gặp lại ân nhân vào dịp Tết

→ NGUYỄN VĂN

Luật sư Lô-đơ-bi (Francis Henry Loseby) là người đã bào chữa cho Chủ tịch Hồ Chí Minh trong vụ án năm 1931 ở Hồng Kông và gia đình luật sư cũng đã giúp đỡ Người thoát khỏi sự truy lùng của bọn thực dân. Với mong muốn gặp lại ân nhân của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã mời gia đình luật sư Lô-đơ-bi thăm Việt Nam một tuần, từ ngày 26.1 đến ngày 3.2.1960, đúng vào dịp Tết Nguyên đán.

Âm mưu của thực dân

Sáng sớm ngày 6.6.1931, cảnh sát Hồng Kông ập vào căn nhà số 186 phố Tam Lung, bắt đi người có tên là Tống Văn Sơ với hồ sơ ghi tội danh là “gián điệp của Quốc tế Cộng sản, tay sai của Liên Xô, có âm mưu lật đổ”. Tuy cuộc lục soát sau đó không tìm được những tang vật để chứng minh những lời buộc tội, nhưng mật thám Anh và mật thám Pháp đều đã xác định chắc chắn rằng người có tên Tống Văn Sơ chính là Nguyễn Ái Quốc - cán bộ của Quốc tế Cộng sản, người đã bị tòa án đại hình ở Vinh kết án tử hình vắng mặt từ năm 1929, người đã thống nhất các tổ chức cộng sản ở Việt Nam đầu năm 1930... Bọn thực dân Pháp ở chính quốc lần ở Việt Nam đều mừng rỡ, và cấu kết với

Chủ tịch Hồ Chí Minh và gia đình luật sư Lô-đơ-bi, tại nhà sàn Khu Phủ Chủ tịch, tháng 2-1960.
Ảnh tư liệu lịch sử

thực dân Anh để đưa Nguyễn Ái Quốc về Việt Nam. Hai hai chiếc tàu của Pháp chờ sẵn trên bến Hồng Kông. Cảnh sát Hồng Kông cũng đang mong món tiền thưởng từ Pháp cho cuộc vây bắt và chuyển giao này. Mọi việc tưởng chừng theo đúng ý đồ bọn thực dân thì lại bị luật sư Lô-đơ-bi phá hỏng.

Luật sư Lô-đơ-bi, tên đầy đủ là Francis Henry Loseby, sinh năm 1883 tại Anh; đến năm 1926 ông sang Hồng Kông, làm việc tại Văn phòng luật sư mang tên “Russ & Co.” và mua lại văn phòng này năm 1928. Về vụ án năm 1931, bà Lô-đơ-bi kể lại rằng: “Ông nhà tôi rất quý Hồ Chủ tịch. Ông nói với tôi bằng mọi giá phải cứu được Nguyễn Ái Quốc”.

Luật sư Lô-đơ-bi thì nhớ lại: “Theo luật pháp của Anh hỏi bấy giờ, khi bắt một người, chỉ

được hỏi người đó 7 câu. Bảy câu đó đại để là tên, tuổi, quê quán, nghề nghiệp, thời gian cư trú, quan hệ xã hội, những người và vật làm chứng... Không được hỏi sang câu thứ tám dù câu đó là câu gì. Nhưng khi bắt Tống Văn Sơ, nhà cầm quyền Hồng Kông lại hỏi câu thứ tám là: “Anh sang Nga với mục đích gì?”. Nhà cầm quyền hỏi câu thứ tám đó là trái pháp luật nên cuối cùng tòa án phải tuyên bố phóng thích Tống Văn Sơ”.

Luật sư Lô-đơ-bi kể tiếp: “Nhưng Tống Văn Sơ chưa kịp mừng được tự do thì lại bị cảnh sát Hồng Kông bắt giam lần thứ hai với âm mưu nộp cho Pháp hoặc bí mật thủ tiêu. Lần này tòa án nói lần bắt giam thứ hai là hợp pháp vì Tống Văn Sơ đã bị kết án tử hình ở Đông Dương nên phải trả lại cho nhà cầm

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp gia đình luật sư Lô-dơ-bi.

Ảnh tư liệu lịch sử.

quyền Pháp ở Đông Dương. Sau khi tôi nghiên cứu nhiều tài liệu khác nhau thì thấy rằng, điều đó chỉ áp dụng cho những người thuộc quốc tịch Anh, nên quyết định phải đưa việc này lên tòa án kháng án ở Luân Đôn”.

Việc kháng án sau đó đã thành công nhưng khi Tống Văn Sơ được phóng thích, rời Hồng Kông đi Singapore thì lại bị cảnh sát ở đây bắt giữ theo lệnh của thực dân Anh và bị đưa trở lại Hồng Kông. Bị mắc lại Hồng Kông, Tống Văn Sơ viết cho luật sư Lô-dơ-bi một bức thư, trong đó kể lại những gì đã xảy ra và yêu cầu giúp đỡ. Luật sư Lô-dơ-bi liền tới dinh của viên Thống đốc Hồng Kông Uyliam Pil và nói với ông ta: “Nhà cầm quyền Hồng Kông không giữ lời hứa. Tôi yêu cầu cho phép Tống Văn Sơ đi Hạ Môn bằng chuyến tàu thủy do chính tôi lựa chọn theo ý riêng”.

Vào ngày 22.1.1933, luật sư Lô-dơ-bi đã giúp đỡ để Tống Văn Sơ cải trang thành một thương gia Trung Quốc giàu có. Với Long, thư ký của luật sư Lô-dơ-bi, Người đi xuống ra khơi, rồi lên tàu Anhui rời Hồng Kông tới Hạ Môn. Ở Hạ Môn một

thời gian, Người lên Thượng Hải và tìm cách tới Liên Xô và sinh sống, học tập ở đó từ năm 1934-1938. Mùa xuân năm 1941, Người trở về Tổ quốc, trực tiếp lãnh đạo phong trào cách mạng. Cách mạng Tháng Tám 1945 thành công, nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời. Người thanh niên Việt Nam mang tên Tống Văn Sơ được gia đình luật sư Lô-dơ-bi cứu giúp năm nào, giờ đây trở thành Chủ tịch nước Việt Nam độc lập.

Cuộc gặp sau gần 30 năm

Vào dịp Tết Âm lịch năm 1960, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Nhà khách Chính phủ (số 58 phố Nguyễn Du, Hà Nội). Người cho mời các đồng chí phục vụ lại và nói đại ý: Sắp có đoàn khách, không phải khách của Đảng, của Chính phủ mà là khách của Bác mời, Bác biết họ từ mấy chục năm trước, bây giờ mới gặp lại. Lẽ ra cô, chú được về quê ăn Tết với gia đình, lẽ ra khách của Bác, Bác phải lo liệu, nhưng khách quá nhiều Bác không phục vụ được, Bác nhờ các cô, các chú. Rồi Người hỏi:

- Có giúp Bác được không nào?

Mọi người nhất trí thưa:

- Dạ! Được ạ!

Về chuyến đi này, luật sư Lô-dơ-bi kể lại: “Năm 1956, một nhà báo Anh (đảng viên cộng sản Anh) sang thăm Việt Nam về Hương Cảng đến tìm và trao cho tôi một bức thư và 2 bức ảnh Hồ Chủ tịch, một bức gửi cho vợ chồng tôi, một bức gửi cho con gái tôi... Chúng tôi gửi thư cảm ơn và gửi ảnh cho Hồ Chủ tịch. Sau đó đại diện Sở Vận tải Trung Hoa ở Hương Cảng điện thoại cho chúng tôi 2 lần và đến gặp chúng tôi, gửi cho chúng tôi một gói quà của Hồ Chủ tịch, trong đó có một bức thư Chùa Một Cột, một cái khay sơn mài và một bức thư của Hồ Chủ tịch mời sang thăm Việt Nam...”.

Vậy là gần Tết Âm lịch năm 1960, luật sư Lô-dơ-bi đã sang thăm Việt Nam cùng vợ và cô con gái. Gia đình luật sư rất xúc động khi được chính vị Chủ tịch nước dù bận trăm công nghìn việc vẫn ra tận nơi đón. Đoàn được đưa về nghỉ tại một biệt thự có vườn hoa trên đường Nguyễn Du, bên cạnh hồ Thiền Quang. Trong những ngày ở Hà Nội, gia đình luật sư đã đi thăm nhiều danh lam thắng cảnh của Thủ đô. Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm gia đình luật sư khá thường xuyên, nói chuyện với họ rất chân tình.

Gia đình luật sư Lô-dơ-bi rời Việt Nam sau một tuần ở thăm (từ ngày 26.1 đến ngày 3.2.1960). Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tiễn cả gia đình luật sư ra tận sân bay Gia Lâm, chúc mọi người lên đường thuận lợi và nhớ giữ gìn sức khỏe. Riêng cô Pa-tri-xia, con gái luật sư Lô-dơ-bi, Người thân mật nói: “Bao giờ có đám cưới nhớ cho Bác biết nhé”.

Như những người thân trong gia đình

Ngày 19.2.1960, trong bức thư gửi Chủ tịch Hồ Chí Minh cảm ơn vì chuyến thăm Việt

Nam và báo tin cả gia đình đã về đến Hồng Kông, luật sư Lô-đơ-bi viết: “Ngài nói rằng tôi đã “cứu sống Ngài”, điều đó có thể đúng, nếu vậy thì đó là việc làm tốt nhất mà tôi đã từng làm và đó mãi mãi là một việc làm sáng suốt”.

Hằng năm sau đó, nhân dịp ngày lễ Noel, Tết Dương lịch, Chủ tịch Hồ Chí Minh đều gửi thư, quà đến chúc mừng ông bà luật sư Lô-đơ-bi và cô Pa-tri-xia. Người còn dặn dò cán bộ ta ở Hồng Kông tìm hiểu khéo léo xem ông bà thích hoa quả, bánh trái gì để mua hợp ý ông bà. Và cứ đến ngày Quốc khánh hằng năm, Văn phòng đại diện thương mại Việt Nam tại Hồng Kông đều mời gia đình ông bà Lô-đơ-bi đến dự.

Năm 1967, luật sư Lô-đơ-bi qua đời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi vòng hoa đến viếng với dòng chữ “Hồ Chí Minh kính viếng luật sư Lô-đơ-bi” như một người thân, một người bạn của gia đình luật sư. Gia đình luật sư và những người đến viếng đều rất xúc động.

Nhận xét về Chủ tịch Hồ Chí Minh, bà Lô-đơ-bi nhớ lại: “Những ngày bị giam cầm khổ lắm nhưng nói chuyện với chúng tôi, Người đều nói rằng, tương lai cách mạng sẽ thành công. Khi tổ chức cho Người rời khỏi Hồng Kông, chúng tôi chỉ cầu mong Người gặp nhiều may mắn”.

Còn cô Pa-tri-xia, con gái của luật sư Lô-đơ-bi thì xúc động: “Tôi được nghe kể rất nhiều về Chủ tịch Hồ Chí Minh qua bố mẹ tôi... Bố tôi thường nhắc đến Chủ tịch Hồ Chí Minh. Ông nói Chủ tịch Hồ Chí Minh là một con người dũng cảm và rất thú vị... Tôi quý trọng Bác Hồ như phụ thân tôi. Từ những ngày thơ ấu, tôi đã có trong tim hình ảnh về Bác Hồ”.★

75 NĂM QUỐC HỘI VIỆT NAM (1946-2021)

Kỷ ức ngày Tổn

Tác giả (giữa) tặng bà Nguyễn Thị Bình tờ báo Quảng Nam trong đó có bài viết về Bà Nhà ngoại giao xuất sắc.

Ngày ấy trên đất Quảng

Sau khi Cách mạng Tháng Tám thành công, Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa non trẻ mới ra đời còn gặp nhiều khó khăn trước nạn thù trong, giặc ngoài. Ngày 8.9.1945, Chính phủ lâm thời công bố Sắc lệnh tổng tuyển cử bầu Quốc hội. Nhân dân ta sau thời gian dài bị đế quốc và phong kiến thống trị đã tự tham gia xây dựng Nhà nước của mình. Ở Quảng Nam, Tỉnh ủy chỉ đạo thông tin, tuyên truyền trong nhân dân và tổ chức về cuộc bầu cử. Từ đó, nhiều cuộc họp, diễn thuyết, nói chuyện, những cuộc mít tinh, thảo luận... được tổ chức khắp nơi, liên tục, bằng nhiều hình thức sáng tạo và sinh động. Không khí cách mạng sôi nổi của quần chúng được thể hiện rõ trong những ngày chuẩn bị bầu cử.

Nhiều bài thơ, hò, vè được tuyên truyền rộng rãi đến quần chúng nhân dân, đặc biệt những bài về đã khái quát cụ thể những phẩm chất cao đẹp, đức tính tiêu biểu, những hành động cách mạng kiên trung và kể cả cương vị công tác của mỗi ứng cử viên. Từ cụ già đến trẻ em thiếu nhi đất Quảng đều thuộc lòng những câu vè như:

Tổng tuyển cử đã tới rồi/ Vì quyền, vì lợi mấy lời xin ghi/ Trung Bộ có anh Trần Đình Tri/ Anh Lê Văn Hiến vậy